



Брисел – Жан Шарл Гардето, адвокат из Монака, сада у улози известиоца Савета Европе, поднеће Одбору за правне послове и људска права Парламентарне скупштине СЕ 26. јануара у Стразбуру извештај „Заштита сведока као камен темељац правде и помирења на Балкану”. У нацрту извештаја у који је „Политика” имала увид, Гардето је посебно истакао проблем заштите сведока на територији Косова, где према његовим наводима, постоји „реална опасност од одмазде” и где су „кључни сведоци убијани”.

Гардето поред осталог наводи да је „једина права мера заштите сведока (и њихових рођака) пресељење изван Косова”. Он даље објашњава зашто је програм адекватне заштите сведока проблематичан, наводећи да су то „традиционално велике (албанске) породице, незнање енглеског језика, неприхватање пресељења кандидата са Косова” у једном броју држава, као и да су владе неких држава невољне да прихвате сведоке са Косова због ширих питања у вези са својом политиком према емигрантима и азилантима.

Поред осталог Гардето је у нацрту извештаја навео имена сведока под заштитом трибунала у Хагу – Садика и Веселија Мурићија, за које тврди да су убијени током суђења Рамушу Харадинају, једном од лидера такозване ОБК. С обзиром на то да су неки приштински и београдски медији пренели информацију да су се обе поменуте особе огласиле тим поводом изражавајући чуђење да су проглашене мртвима и најавиле тужбу против Гардета, позвали смо његову адвокатску канцеларију у Монаку и замолили за коментар.

„Рано је за коментаре и изјаве у овој фази”, саопштено нам је из његове канцеларије. Гардето је претходно потврдио оно што стоји у нацрту његовог извештаја – да на Косову не постоји закон за заштиту сведока, као и да се у тамошњем систему вредности потенцијални сведоци проглашавају издајницима. „Многи људи не верују да имају моралну или законску обавезу да сведоче у кривичном поступку. Косово има мање од два милиона становника у веома тесно повезаној заједници”, наведено је у нацрту извештаја.

Гардето је такође рекао да су локални медији на Косову често објављивали имена сведока који су наступали анонимно и који су били у програму заштите. Он је закључио да су мере заштите сведока и оштећених страна које спроводи Унмик „бескорисне док год се сведок налази на Косову где свако свакога познаје”. Позивајући се на извештај

Оебса, Гардето је оценио да програм Унмика пати од три проблема – недостатка средстава, недостатка свеобухватног закона за заштиту сведока и недостатка локалне и међународне полиције са искуством у заштити сведока.

Он је навео да је Еулекс у међувремену оформио јединицу за заштиту сведока и да је било „охрабрујуће видети да јединица изгледа ради веома професионално, иако пати од хроничног недостатка особља”. Наводећи да су предмети који се тичу ратних злочина у искључивој надлежности Еулекса, Гардето је истакао да је само један од пет окружних судова опремљен адекватном технологијом за видео конференције, затворене седнице и изобличавање гласова, која помаже заштићеним сведоцима.

У закључку свог извештаја Гардето поред осталог каже да „прописи који регулишу подршку сведоцима на Косову морају бити радикално измењени, а агенцијама које су укључене у заштиту сведока треба дати финансије”, као и да је „даља међународна сарадња од кључног значаја за пресељење сведока”. Европске државе треба да размотре прихватање сведока са Балкана, а посебно са Косова у оквиру програма релокације, стоји у нацрту извештаја.

У делу нацрта извештаја који се односи на Србију истакнуто је да је известилац охрабрен постојањем политичке воље за унапређење заштите сведока, као и да је правни оквир заштите знатно унапређен протеклих година. Гардето је такође навео пример убиства заштићеног сведока Зорана Вукојевића у процесу убицама српског премијера Зорана Ћинђића, као илустрацију проблема који су постојали у програму заштите. Он је рекао да и даље постоји недостатак координације и поверења заинтересованих страна у програмима заштите сведока, али да је задовољан кооперацијом Србије са суседним земљама, нарочито са Хрватском.

(Политика)